

יפה כוח פשרה מכוח הדין

סכסוך סביב השימוש בפירוש 'מקראות גדולות הכתר' הפך לתביעה על מאות אלפי שקלים, שאב במשך שנים משאבים עצומים, ונגמר כמעט בלא כלום. כל זה היה נוסף לו הצדדים היו מאמצים את המלצת המשפט העברי, המגדיר את מציאת הפשרה כמצווה

לנושא, הול מרשימה הראשונה שהתקיימה בענין ולכל אורך ההליך. השופט טבר כי העניין הנתון הרבה מעבר לסיפורי הנוצרים, וכי די היה בפתן קרובי ויציגי כמני מסוים ככדי לנגוד את העניין בשלבים סוקרטיים. למרבה הצער, כישלונם של ניסיונות אלה הוביל לארבע שנות התדיינות, 14 ישיבות ארוכות של דיונים שכללו תצהירים, עדויות, חקירות הגנות סיכומים ארוכים ומפורטים על ידי הצדדים וילכו אלה תשלומים של מאות אלפי שקלים - שבו מרחות של עורכי הדין המובילים שייצגו את הצדדים בתוך זה) ופסק דין ארוך שבו הקריש השופט חודשים ארוכים. במסך דיו התייחס השופט דרורי, מלבד לתשתית משפטית הארוכות של זכויות קנייניות וכלכלן זכויות יוצרים ברין הכללי הישראלי, גם לעמדת המשפט העברי בטובתו. הוא הרגיש כי חוק זכויות יוצרים בישראל, הסלל הכרה בזכותו המסורתית של יוצר על יצירתו, חוקק בין השאר לאור ההלכה היהודית, ולכן ביקש לפרש על פי עקרונות ההלכה (כמו כן ציין את החוקק האוחז שנועד לחוק זכויות המשפט המסנה שופטים למשפט העברי, ולא רק למשנה המערבית: "מורשת ישראל", כפי נוסחו של החוקק).

ביחס לזכות המסורתית של היוצר ביצירתו, הביא השופט דרורי את דבריו של הראיה הרצונן: "אין בתולדות כל התייחסות ישירה לזכות מסוג זה. למעשה, לא הייתה יכולה להיות כל התייחסות מסוג זה, מאחר שבמשך מאות השנים הרבות שבין יצירה תורה, במסגרות הרחבה ביותר של המסנה, את המרכיב העיקרי של הלימוד, היה איסור על העלאת התורה שבעל פה על הכתב, וזה שכן העלה על הכתב העלאה נעשית במסורות מחולטות והוא נשמר כמגילה סודית, מגילה נטרית ומרס לאנת, אין זה מסוג כלל שהחכמים הקדומים חסרו בהנהגה שזאת, מאחר שהם לא העניקו כל הנגה מנה תחנות לחכמים העולמים ולטמרים של המגילות הקדומות, שטוס שהמוסד שלהם היה 'קצאת מופרים תרבה וחסמים'". השופט הביא

ברחוב מקורות טמטים, ולמסקנה הביא את דברי הרב חנוני: "דעות תורה נוסה דאיכא (שיש) איסור גול וכו' במה שחברו המציא לגמרי מופים, הן במסר הלכה ויורכ, והן בשאר דברים - וכן הוא ברמא דמלכותא ככל מקוט בעולמי" (ראו הרב סיכאל אברום, תולדות, עמ' 350). לצורך הברעה בעניין הקונקרטי הביא השופט, בין השאר, את תשובתו של הרמ"א (סימן י') שציינה זכויות יוצרים של סודרי ומציא לאור של ספרי הרמב"ם מאות שנים לאור מפרושו, לאור שערך בו הגנות, תיקונים והתאמות. הרמ"א קבע כי דין סודרי כדן סוכר ואין להעתיק את ספרו. לאור זאת נבון פירוש הרמב"ן במהדורת מקראות גדולות הכתר, וקבע על ידי השופט דרורי כי פירוש הרמב"ן במהדורת מקראות גדולות הכתר הוא יצירה מוגנת על פי דיני זכויות היוצרים, שכן הוא מלל אלמנטים השונים של מדרש כתב הדין והנוסח, וכן עזרי מקטס שונים. אולם השופט קבע כי העובדים לא העתיקו או סילטו את היצירה, והיא מהווה אך קוסה נוספת על הקוסה שהציב מופ' כון, ויש בה משום מימוש הזכות האקסטרית למחוק. עש זאת הוא קבע כי היה ראוי שהם ייחוו לפרושו כון קרית הולט, ויחוו מה שניתן לו. מכיון שהוא הגיע למסקנה שהמסויבטיבה שלהם במסורת טמרים הייתה עניינית, מרעית ומחקרית, כלי כל אצורה אישית כלפי מופ' כון, ואי אסורו כיאות בעצ מוטוס לב, נפסק פיצוי כסך של 12,500 שקלים בלבד.

הנה כי כן, תביעה שהועמדה בתחילתה על סך של מאות אלפי שקלים, שאבה במשך שנים משאבים עצומים מהצדדים, סבאי כוחם, מהעדים ומתשופטם, נגמרה כמעט בלא כלום. כל זה היה נוסף לו הישכיל הצדדים לשפרל את המשקעים הרגשיים ולהגיע לפשרה כבר בתחילתו של ההליך. נכל למחות לתובנת ככן שוכיט במסך דין תקיים, יסודי ומעמיק, אשר מסוה דין להסך מוקר המעסיק את אצותו פרשנת התורה על דיקט תוך מות הכרה הערכה למחקרים קודמים.

ידי שפרה מילוב היא מנהלת הקליניקה לטשפט עברי באוניברסיטת בר אילן

בשנים האחרונות טוברת בארץ ובעולם מסגרת העדסת הליכים אלטרנטיביים להתדיינות המשפטית הקלאסית. מסגרה זו הובילה לפתן מסגרת רחבה לשופטים להגיע לצדדים מסך דין מפשרה והקמת מאות מסרות למורות וגישור. תקנות הדין האזרחי החדשות אף סקבעות את המניית הצדדים להגיעות גישור טרם ההדיינות בבית המשפט. למסגרה זו יתרונות רבים, ובהם יעילות ומחירות הגעה לפתרון למסכך, הולנת הצבאות ההדיינות לצדדים ולכל המעורבים בה, מפרון ברורי שלום עשוי למסגרת את העדסת האישית בין הצדדים ועוד.

גם במשפט התורה הבאת הצדדים לדין מפשרה היא בעלת מסורת ארוכת שנים. המרא במסכת מנורין מביאה דעות חכמים בשאלה האם מפשרה בין הדין היא צריה אם לא, ומכריזה כרבי יחשע בן קרחה המגדיר את המשרה (המסנה "ביצוע") כמצווה. כן גם נפסק בשולחן ערוך: "מצווה לומר לבעלי הדין בתחילה הדין אמת וצדק או המשרה? אם רצו במשרה, עושים ביניהם משרה. וכל בית דין שעושה משרה תמיד, הרי זה משבחי" (ור"מ יב, ב). חכמי התורות התיישו ודע בצדדיה השונים של המשרה, והגדירו באיזה שלב של הדין נבון להגיע אותה לצדדים, כיצד ובאילו תנאים. זאת בין השאר על מנת לוודא שהמשרה לא תהווה פתרון קל חוסן לדין תנות המורך לשקול ולהרטיט, ולא תמנע בצדק.

וגמה מאלפת למקרה שבו משרה עשויה הייתה לחוסך לצדדים ולמערכת המשפט מסאבי וכן הוצאות רבות מיותרות, נמצאת במסך דין שטרטס לאחרונה כון נשיא בית המשפט המחוזי ירושלים, השופט משה דרורי.

למי כארבע שנים הגיש מופ' מסוס כון, מיטד מפעל 'מקראות גדולות הכתר' והושמד בראשו, הניעה מנד פורטי יחסי עשוי, ראש המחלקה להנדך באוניברסיטת בר אילן ורדי יהונתן יקבסק, מורה בכיר להנדך באוניברסיטת בר אילן ובמסלולת הרצונן. הוא טען כי השניים מפני מכויות היצרים ומבוססין שלו, מספס 'זוטפות רמב"ן לפירוש לתורה שנסנתו בארץ ישראל, בהעתיקים

מרכיבים ייחודיים וחשובים מדי מוקר של עשרות שנים מונך פירוש הרמב"ן והופים במקראות גדולות, שאותו הגדיר במפעל ודין. בין מנינות אלה תבע מופ' כון של 10,000 שקלים, וכן עזרי עשה שיימנעו את המסך הגנה המסר ומכירו. במסיוסו הכהיר כי הוא "מנע ער עסקי נשמות מהתנגלות התמבעים ומעזות המצח כלפיו", מכיוון לאור זאת שלתובנת יש הירות מוקמת עמו והט קיבלו מסנו, לרברוי, חלק לא מסול מנינותם והכשונם (תפרו) עשור אף עבר במסגרת מפעל הכתר".

התבעים מפעל לעשות זאת, בין השאר, כי 'מקראות גדולות הכתר' הוא מהווה עובדות של נוסה היצירה הקלאסית המסנה 'מקראות גדולות', יצירה שהיא מולת הכלל האשר כוללת את המקטס הרבי"י המקורי ('מקטס אשר שייך לבורא עולם ואינו מונק על פי חוקי', כלשונם בבית הגנה), על פרישויו ותוטטיו השונים 'יצירות שאינן בנות הגנה בשל חלפי הונן סאו יצירות). בנוסף לכך הכהירו כי מופ' כון אינו סוכר 'מקראות גדולות הכתר' כי אם עורך ומחירי בלבד, כאשר לצדו צוות גדול של חוקרים ועובדים השותפים לפרויקט זה. התבעים אף הגישו כי מסרס העוסק במוטפות הרמב"ן הוא ייחודי וחשוב והוא מדי מוקר של מה שנים, יחוד עש צוות עובדים ועוזרי מוקר שכלל בודנת עשרות מוני די של הרמב"ן. במסיוסיהם הכהירו כי קבלת תביעה תהיה בגדר מניעה קשה ומחויבת במוסס הביטוי היצירה האקדמיים, והגנישו כי הם נוסו לפרושו כון קרית מספס בישימות הביבליוגרפיות של המסר, ובחוראי שלא העלישו את מסו במסותן ובדוין. הם אף הכהירו כי הם "מכריים ומכריים בחשיבותו של מפעל 'מקראות גדולות הכתר', שטרופ' מסוס כון קוסד בראשו... ואת מוקרם שלהם הם עשו כדי להגדיל תורה ולהאריה".

12,500 שקלים בלבד

במסך הדין מסודרים ניסיונות רבים שנעשו מצד כבוד השופט דרורי להביא את הצדדים לדין מפשרה, בין השאר באמצעות מגשרים מומחים

תחמו"ס ותמכת לתור ירון לפולחן לנחנת shlomopy@gmail.com (ההנחנת אינה תחומית לפרוטום את התחמו"ס שייפולחן)